

M A G Y A R K U R I R.

Indült Bécsből, Pénteken, November 3-dikán, 1826.

Görög Ország.

A' Párisi Kurír e'képpen írt Oktober 23-dikán: — „

„Mi néhány napok előtt az Augsburgeri Közönséges Ujságból azt jelentetük, hogy a' Törökök, a' Fabvier és Karaiskaki sergeiktől Aug. 24. és 25-diknapjain (e' hiba: 18-dik és 20-dikban volt a' verekedés) tökéletesen megverettétvén, kén-telenek valának Athéne városát oda hagyni, 's Karystóhoz futni. Fájdalom, úgy látszik, hogy ezen tudósítás nem éppen olly igaz, mint fényes. Vellünk egy, éppen magától Fabviertől írott levelet közlének, melyben ő nem írja, hogy ezen verekedésnek éppen olly fényes kimenetele lett volna, mint az Augsburgeri Közönséges Ujság le-rajzolta. Ámbár mi tiszta szívvel ohajtjuk a' Görögök' boldogulását, tsak ugyan mind e'mellett is nagyobb bennünk az igazság-nak szeretete, melyre nézve úgy ítélünk, hogy illendő leszen ezen tárgyra nézve a' Fabvier' tulajdon levelét közre botsá-tani. Ez Aeginából Aug. 23-dikán és Sept. 3-dikán van dátáltatva, 's ennyiben áll tsaknem szónként való kivonása: — „

„Az Urak' elutozása után arra határoztam magamat, hogy Salamisről egy új expeditiót tegyek; az egész dolog ennyiben hagyattatva, minden bátorságát és reménységét elvette volna a' Görögök-nek, 's mindenek jól megfontoltatván, úgy látszott; hogy egyedül tsak én tenném ki magamat a' nagyobb veszedelemre. Mint hogy én az új Országlószéknek felállitá-tásától (Áprilistól) ólta, a' melly még az

előbbinél is rosszabb, magam elárultatva, elhagyattva, egy batka nélkül, a' világ' já-tékának lenni szemlélttem: legalább arról kelle gondolkodnom, hogy egy bátorsá-gos lógerező helyet találhassak fegyveres sergemnek. Tehát Methenában erőssítettem-meg magamat. Azon keskeny föld-nyelven, melly az embert ezen meglehe-tős kiterjedésű fél-szigetre viszi, egy ol-talmazó bástyát építvén, itt egy szép ki-kötőhelyre, magazinokra, kútakra, 's erősségekre etc. tettem szert, 300 embe-rekből álló örső sereggel, melynek In-glieri a' Kommandánsa: Eleintén tsak egyedül voltam; tsupán egyedül: fegyve-res társaim több féle okokra nézve eltá-voztak vala töllem. De én még is állandó maradtam; sőt többet tettem; azokat, kik eránt bizodalommal nem lehettem, elhaj-tottam magamtól. A' közemberek, kik mel-lettem megmaradtak, tsendesen és enge-delmeskedve folytatták a' munkát. Nem so-ká kedvezőbb környültások mutatták ma-gokat; a' Párisi szánakodó Dámáktól egy kevés pénz érkezett hozzám; Harkourt úr is által adott egy kis summát; így mó-dom leve, hogy ismét mozoghassak. Gya-logságomat Hydra szigetéről, hol tellyes zavarodásra jutott vala, ismét magamhoz vettem, 's e'képpen olly szerentsés valék, hogy két szép Batalionokat szerkeztethet-nék össze, ide nem számlálván az álta-lam építettett Taktopolis nevű bástyában lévő tsapatot.

„Ezen két Batalionokkal érkeztem At-tikába, hova az Országlószék Karais-

kakit elküldötte vala, kinek vezérlése alatt eddig alig valának 500 irreguláris, vagy semmi fenyítékhez nem szoktatott emberek, az én megérkezésemkor pedig 3000 emberei voltak. Ő a' magános tsapatban való verekedéshez (de-oda való kitsapásokhoz) lévén szokva, a' hegyeken által akart bennünket vinni, pedig a' Daphnia nevű klasiromon által, szabad utunk lett volna. Ő volt a' Vezér; őtet követnünk kellett. Röviden szollván; minékutánna Aug. 17-dikén estve a' völgybe leereszkedünk, és egy kőfállal kerített kertbe, hova alig fértünk mind bé, megszállottunk volna, itt 18-dikban nap' feljötekor 1000 lovas és 2000 gyalog Törökség által körülvétetve szemléltük lenni magunkat, kik félóra mulva Haubitzákkal köszöntöttek bennünket, mellyek nagy pusztítást tettek köztünk. Itt kár vala egy szempillantatot is vesztegléssel elveszteni: de már nagy erőt vett vala sergeinkben a' demoralizáltatás (mellyet itt talám engedtlenségnek nevezhetnénk). Én a' Görögpártfogókat, a' Phillhellenusokat (ezeket nevezik a' Görögök a' Fabvier' Taktikusainak), egy pillantat alatt a' Tsapat' elibe állítottam; a' két Batalionokat oszlopok' formájára (en echelon) állitva vittem előre; 's a' rohanásra való jeladás után, mindent a' bajonétok igazítottak-el; a' rohanás kártáts tűz közben ment véghez, 's minden ellentálláson erőt vett.

„Azonban úgy tetszett a' szerentsétlenségnek, hogy az ellenség Haubitz-mozsara elött befogva álljanak a' lovak, és hogy én őket, mint hogy semmi lovasságom nem vala, ne kergethessem; különben mind elfogtam volna őket. A' Törökök tellyes zürzavarba jöttek vala, és én még is, se kérésem, se kiáltozásom, se szitkozódásom által nem vihettém a' dolgot oda, hogy az irreguláris sergek (a' Rumelióták) részt vegyenek a' tsatázásban. Estve vissza tértünk Kvártéjunkra. Aug. 19-dikén

megérkezék Omer-Basa 2000 emberekkel Thébe és Negropont felől. A' következő napon (20-dikban) reggel ismét körülvétetődünk, 's az én első Batalionom, melyet Robert kommandírozott, pistolylövesnyi távolságról kéntelenítették 2000 gyalogság 's 500—600 lovasság ellen verekedni. A' miéink sokkal gyengébbek valának az ellenséghez képpes, hogy sem a' verekedést sokáig kiáthatták volna; melyre nézve ezen első Batalionunk megzavarodva vola vissza magát; hanem, segítségére sietvén a' másik Batalion, ismét rendbe szedte magát, 's a' Törökökre rohanván még egy tanyájokat eltoglalta. Az ágyuzás egész nap tartott; estve felé azt mondták nékem az Irregulárisok; hogy Inruscht akarnak tsinálni, melly annyit tesz, hogy rá akarnak ütni az ellenségre, 's kértek bennünket, hogy segítsük őket: 's tsináltak is az' éjjelnek elkövetkezésekor Inruscht, de nem elő hanem hátra felé; a' Törökök pedig a' kőkertbe, a' nélkül hogy eszünkbe vettük volna, a' mi tanyáinkra bényomultak. Gondolhatjátok Uraim, hogy melly megdobbanást okozott a' mi sergünknek ezen jelenés. Nem vesztettünk ugyan igen sokat; 15 — 20 emberekre telt egész vesztésünk: hanem az ijedségnek vala nagyon veszedelmes a' következése. Azon leszek, hogy ismét felelevenithessem sergeinkben a' tüzet, 's akkor a' lovossággal fogok valami próbát tenni. Robert sebet kapott, de tsak gyengét. Iro és két Olaszok fogságra estek.“ — Ez eddig a' Fabvier tulajdon tudositása. Ebben semmi emlékezés nintsen a' felől, hogy a' Törökök magokat ezen verekedés' következésében, mint az Augsburgi újság mondja' (így szoll a' Parisi Kurir) Karystóhoz vissza vonta volna.

Lord Cochran e fviől így ír a' Messenger - de - Marseille: — „Rövid itt íté

alatt a' hotel Beauveau nevű vendég fogadóban lakott Lord Cochran. Sok látogatóji voltak, a' kik jövődő béli czélzásai felül szerettek volna tőle valami bizonyost hallani, de ő minden kérdéseikre lakerülő módon felelt. Ő urasága Oktober 16 - dikán indult innét tovább Hobhouse nevű Parlamantomi tagnak társaságában Páris felé. Kisdéd hajóját itt hagyta a' kikötőhelyben vasmatkán állva. — Okt. 24-dikéig még nem érkezett volt meg Párisba."

Orosz Birodalom.

Az Orosz-Persa had' minéműségének esmertetésére nem keveset segítenek azon Tiszti-tudósítások, mellyeket Herceg Mentshikoff, Sultanie, Tauris, es Tiflis városaikból, 1826-ban Julius 15-dikétől fogva, September' 24-dikéig, a' külső dolgokra ügyelő Ministerhez Petersburgba írt, de a' mellyeket mind együtt tsak Tiflisből küldhetett-el. Illy sorban adta-ki mind ezeket a' Patersburgi Ujság Oktober' 17-dikén: — „

„Sultanieh Jul. 15-dikén, 1826. A' Persai Schah' első ministere Alajar-Khán, Török eredetű familiából való származású ember; a' Monárkhának Veje, Abbas Mirzának Sógora; melly nagy rangjára való tekintetből Asséfut-Dovle titlust adtak néki, mellyel rajta kívülsenki nem bír a' Persa birodalomban. A' több ministerek mind tőle függenek 's a' Schah' rendeletei mind az ő kezein mennek által. Hanem, mint hogy nagyon keveset ért az Ország' dolgainak folytatásához, a' külső Hatalmasságokat illető tárgyakra nézve gyakorta kénytelenítettik most egyik majd másikkal ministerhez folyamodni, kik tehát, kivált kettő, Mirza-Khán és Mirza-Meháb, az ő megbuktatására akartak élni az alkalmatossággal, 's feladták a' Schahnak, hogy Alaja-Khán semmit se tud, 's még

is 80,000 Tománokba kerül esztendőnként a' Státusnak.

„Alaja-Khán már azon ponton szemlélte állani magát, hogy megbukása bizonyosnak tartathatna: tehát rendkívülvaló eszközök által iparkodott megmenteni magát. Hadakozást támosztott. Abbás-Mirzát, ki maga is kívánta a' hadakozást meghívta, hogy siessen Sultanieh felé, hogy értsenek egyet; a' Molláht is rá vették, hogy a' nép között prédikálja a' Religiói hadat, a' melyből nép-pezségések következtek. Ez, alkalmatosságot szolgáltatott Alajárnak arra, hogy a' fellázasztatott néptől úgy mondatott kérelmeket mutasson elé a' Schahnak, mint ha az elkedvetlenedett tartományok segedelemért hozzá folyamodtak volna; Abbás Mirza pedig egyenesen azt sürgette, hogy tüstént kezdjék el a' hadakozást, mint hogy a' népnek ez a' kívánsága. Az öreg Schah, ámbár idegenkedett is, a' hadakozástól, félvén a' fijától, 's a' Molláhtól és a' néptől, rá állott az Alajar-Khán' kívánságára, melly szerint ez ismét vissza nyerte a' magaelőbeni hatalmát, 's a' sergek azonnal parantsolatot kapának az Orosz határok felé való útnak indulásra, 's a' Molláhnak a' néphez intéztetett meghívása minden tartományokra elküldetett, hogy a' templomokban olvastassék-fel. Mind ezek a' határozások 's mozdulások pedig azalatt történtek, mikor én Taurisbo Sultanieh felé folytattam útomat, hova én felettebb kedvetlen kinézések között érkeztem-meg.

„Ezen környülállások között az egyetlenegy tziel, mellyet szemeim előtt kell hordeznom az, hogy időt nyerjek, hogy azalatt a' Georgiai Tiszti-karok olly állásokba helyheztethessék magokat, hogy a' megtámogatást vissza verhessék: azonban nagyon kevés reménségem van ahhoz, hogy a' határokat illető alkudozásokat sokáig nyujthassam; mint hogy ezen emberek itt

meghatározták, hogy azokat tsak szinből folytassák 's kívánságaikat nagyra üzven, az alkudozást azonnal félbe szakaszszák, mihent én valamit, a' mit el nem fogadhatok, vissza vetek. —

„Sultanieh Jul. 15-dikén, 1826. Azolta, hogy ide megérkeztem, vége a' Persák' vellem való betsületes bánásának. A' sátoromat fegyveres strázsák veszik körül; kik minden külső közösülésemet gátolják. Azon közönséges audientían, mellyet nékem a' Schah adott, még tsak azzal a' tisztelet-mutatással se fogadtak, mellyet az ezen Udvarnál lévő idegen Követségi Ágensekhez szoktak mutatni; ámbár előre megvala határoztatva, hogy mitsoda cerimoniával fogadjanak, 's a' melly szerént a' Schah, a' Császár levelét, mellyet ide hoztam, az én tulajdon kezemből köteleztetett volna elvenni, 's pedig a' melly nékem kétszer is megígértetett vala: még is midőn azt néki oda nyujtottam, azt töllem el nem vette, hanem tsak egy párnára mutatott a' kezivel, hogy arra tegyem-le. Ezen tselekedet a' Persiai szokás szerént egy megbántása az Orosz Császár eránt tartozó tiszteletnek. Azzal mentették magokat a' Schah' Udvarnokjai, hogy tsak tévelyedésből történt a' hiba. Mindenek az Abbas Mirza ingerlésire történnek, a' ki folyvást tsak a' jelen lévő pillantat' ösztöneit követvén, a' maga háborut szomjuzó dühében, egyszerre legvégsőbb pontra akarja hajtani a' dolgokat.

„Sultanieh Jul. 17-dikén, 1826. Nékem ma reggel Conferentiám vala a' Schah', ministereivel az Alajar-Khán előlése alatt, a' ki egyedül beszélt. Megújította a' Persa Udvar' régi kívánságait, névszerént azt, hogy az Orosz Udvar adja vissza a' Goktscha-tava' partja mellett lévő vidéket. Én elé mutattam néki a' Princz Abbás-Mirza által Generális Jermeloff-hoz íratott levelet, melly által ő megegye-

zett abba, hogy ezen parti-vidékek a' mi birtokunkban maradjanak a' Kapan és Kapanaktsai között lévő vidékért. Erre Alajar-Khán azt felelte, hogy a' Schah maga soha se egyet nem értett se meg nem egyezett ezen tserében, és hogy ez meg se engedtethető dolog.

„Én azt a' megjegyzést tettem a' Persa főministernek ezen szavaira, hogy az Orosz Császár mikor engem' ide útnak indított, nem tudta hogy a' Persa Udvar így megváltoztatta a' maga gondolkodását, és így a' nékem adott útasításban nem tetődhetett semmi emlékezés egy olly dolog felől, melly az én útnakindulásom után történt: de én sietve új Útasítást fogok kérni Udvaromtól. A' Persa minister ez ellen nékem semmit nem mondhatta, 's nem szollott rá egyebet, hanem tsak, hogy, mivel a' Schah, Ardebil felé indulandó, tehát számomra eszközök fognak elő vétetni, hogy Tiflisbe vissza mehessek, és hogy a' további alkudozások valamellyik vég-városban folytattathatnak, a' melly város eránt továbbat megegyezhetnének.

„A' Koronaörökös Abbas Mirza ma reggel a' mi Karabaghi határaink felé útnak indula, hogy ármádát gyűjtsön össze. Már Tiflisben véli lenni magát, az Orosz birodalomnak békességet diktálván onnét. A' legszebb reménségekkel hízelkedvén magának, képzelődései egész gyermekiek. Tamerlánhoz és Nadir Schakhhoz hasonlítja magát.

„Sultanieh Jul. 21-dikén (Mi itt tsak az Új Kalendarium szerént való dátumokat tettük-fel mindenütt). A' Koronaörökös Mianából (melly a' Tauris és Sultanieh között való útnak közepe-pontja) levelet küldött Alajar-Khánhoz olly jóvalattal, hogy semmi magokviselete által ne mutassák, hogy a' Persa Udvar volna a' megtámodó. Ehezképpest egy társaság-

ban, mellyet a' megbízottak tartottak együtt, meghatározott, hogy jóvállják nékem a' határ eránt való egyenetlenkedésnek a' Gulistáni egyezések szerént lejendő eligazittatását: hanem, hogy a' megbéllésből még is semmi ne lehessen, adjanak a' Gulistáni egyezésnek olly magyarázatot, hogy én arra ne állhassak réá.

„Ezen határozásnak megkészülése után egy Jelentést adott nékem Alajer-Khán által, de a' melyben se az én 17-dikben tett jóvállatomról, se arról, hogy az alkudozásokat egy vég-városban folytassuk, semmi emlékezet nem tétetett. Én mind az Alajer-Khán' Jelentésének mind az én arra adott váloszomnak mássát elküldöttem Ábul-Hassan Khánhoz, hogy azoknak foglalatiokat magával az Országló Fejedellemmel is közölhesse. (A' többi következik.)

B é c s.

Császár Ő Felsége az itt lévő, Portugalliai K. Követet és tellyes hatalmú ministert Báró Villa-Sekka, és a' Brasiliai, ugyan itt lévő Császári rendkívülvaló Követet és meghatalmazott ministert Vice-Gróf Recende Urakat, a' Vas korona első rangú Czimerével — továbbá a' Portugalliai K. Követségi Titoknok Ritter Camara Urat, a' Leopold Ritteri keresztjével, úgy a' Brasiliai Cs. Követségi Titoknokot Ritter Almeida Urat, a' Vas korona' harmadik rangú Czimerével, méltóztatott megtisztelni.

Császár és Király Ő Felsége Staudenheim Jakab Orvos Doktor Urat, az Austriai Leopold Cs. Rend' Ritterét, Austriai Császári Ritteri (Fő-nemesi) Ranggal méltóztatott megtisztelni.

Ő Császári Felsége méltóztatott a' Báró Déján né, született Gindly Klá-

ra, néhai Báró Déján Károly Cs. K. Lovas Kapitány Özvegye' alázatos kérésére, az ő fíjait Báró Déján Károlyt, Lajost, és Ignáztot, Magyar Országi Báróságra és Mágnási méltóságra felemelni.

Cs. K. Valóságos Udvari Titoknok Pilát Antal Jó'sef Úrnak kegyelmesen megengedni méltóztatott Ő Cs. K. Felsége, hogy azon Kristus-Rendet, mellyel őtet Pápa Ő Szentsége megtisztelni méltóztatott, elfogadhassa és hordozhassa.

E' hónap' 2-dikán az intereses régi Obligatiók' sors-vonása szokott módon véghez menvén a' 229 dik Series jött-ki melyben különböző interesű Udvari-Kamarai Obligatiók' találtak. Laistroma ezen Obligatiók' számjaiknak, különösen kiadatik.

*A' pénz folyamata November' 2-dikán;
közép árr:*

A' Státus' 5 p. Centes Obligatióji	89 11/16
Az 1820-béli sorsosok,	133 1/4
Az 1821-béli hasonlók,	114 7/8

Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligatióji, 43 7/16 forint. keltek, mind C. ben.

A' Bankó Aktziák keltek 107 1 3/20 forinton Conv. Pénzben.

A' marhahus fontjának árra Bétsben Novemberre 7 ezüst vagy 17 1/2 V. Cz. krajtzárra emeltetett.

*Szülékhez és Nevelökhöz intézett
Jelentés.*

Ezen régolta fennforgó nehéz kérdéseknek megfejtésére: „Mi módon lehetne „a' Gyermekeket különösen a' házi nevel-

„Ez a tanítás közben, minekelőtte közön-
 „séges Oskolákba adatnának, legrövidebb
 „idő alatt olvasni megtanítani? úgy, hogy
 „annak módjából minden erőltetés és erő-
 „szak kizárásával, az által, mindjárt
 „a tanítás kezdetében a tanulástól el ne
 „idegenednének, a mi az eddig szokás-
 „ban lévő tanítás kezdetének tsaknem kö-
 „zönséges hibája. — Miképpen lehetne to-
 „vábbá 5, 6, 7, 8 's 9 esztendő gyerme-
 „keknek leghasznosabb 's húzamos fogla-
 „latosságot adni, olyat t. i. a mellyet ma-
 „gok is mindenkor unalom nélkül, 's örö-
 „mest folytatnának; hogy kellene végre
 „ezen első tanító esztendeikben őket két,
 „három nyelvre fundamentomosan tanítani,
 „és ezen tanítással tudomány kezdetbeli
 „hasznos esmereteket is egyesíteni? — egy
 „külföldi, a nevelésben nagy tapasztalású Tu-
 „dós, igen jeles találmányját tette közönséges-
 sé, melly a várakozásnak, több esztendei
 tapasztalás szerént, tökéletesen megfelel,
 és a feljebb tett kérdések tárgyát, ugyan
 azon egy találmányban egyesítve, kimeríti.

Ez egy kis fa alkotmány, mellynek
 magassága és szélessége mintegy 13 hü-
 velynyi, (vagy iznyi), és két részből áll,
 's a felső része, az alsónak közepén, tsi-
 gasarkon forgatható. A felső résznek hát-
 tal öszvefordult két oldalán, pulpitus ál-
 lásban, két fiók fekszik, mindenik 98 apró
 fiókotskákra vagy rekeszekre felosztva. Ezen
 rekeszekben egy felől Magyar, Frantzia
 és Deák, más felől Német betűk vannak,
 t. i. Nagy és apró betűk külön külön,
 ezenkívül, minden írásban vagy nyom-
 tatásban előfordúlható jelek, p. o. vonások,
 pontos vonások, pontok, kérdő jelek; szá-
 mok, 's több effélék. A betűk, író papí-
 rosból készítették, 's hét rétü kemény táblá-
 lákra raggatva, egyenként elvagdaltattak,
 's mivel ezen betűs szeletek szinte egy
 iznyi magasságúak, könnyen is megfogha-
 tók. A rekeszek számát ennyire az szapo-
 ritja. hogy p. o. a Német 's Frantzia Nyel-

vekben, a több betűkből álló egyes han-
 gok, vagy másképpen kimondandók, mint
 kellene, a tanulás és szedés könnyebbi-
 tésére, mindenkor együtt 's egy betűsze-
 leten, külön külön rekeszekben állanak.
 Illyenek; az (Ń), et, au, 's a t; az eau,
 ou, ai, 's a t.

A rekeszek alján, kívül felragasztott
 betű megmutatja, a mi azokban van. —
 Minden rekeszben készen áll annyi betű,
 kiben több, kiben kevesebb (a mint azt
 annak a Nyelvben előforduló szaporasága
 kívánja) hogy azokból 48 sort, ívnyi szé-
 lességben (in folio) egy egy nyelven, kön-
 nyen kisedhetni. — Az egész alkotmány-
 ban van, a jelekkel együtt mintegy Öt ezer
 betű.

Ezen 98 fiókotskák fedelének a bel-
 ső oldalán van 12 sorra készített kettős
 pártázat, 's ezekbe a betűket soronként
 igen sebesen bérakhatni. Kettő lévén a fe-
 dél, 24 sorra van kész hely.

Mi móddal tanulja meg már a gyer-
 mek a sorokba való bérakás és ismét visz-
 szarakás által, először tsak a hangzó be-
 tűket (Vocalisokat) 's azután a hangatla-
 nokat (Consonansokat), hogy szedhet egy-
 be, mihelyt a hangzó betűkön kívül 3, 4,
 hangatlant is esmer, azonnal szókat? hogy
 tanulja-meg, igen hamar, ezeknek helyes
 és sebes kimondásokat? 's a t. ezt, ezen
 Nyelvtanító Alkotmánnyal együtt járó Út-
 mutatás a Szülékre és Tanítóka-
 ra nézve, nemtsak világosan megmagya-
 rázza; hanem minden előfordulható ösz-
 vetételre például elegendő kész szókat is
 foglal magában.

Az alsó részében ezen Tanítási Alkot-
 mánynak két kihúzható fiók vagy on, mel-
 lyekben mindenféle tanító készülétek ta-
 láltatnak, mivel ezek későbbben a mathe-
 matikai rajzok, és testformák esméréte-
 re, a rajzolásra és írásra szükségesek, vannak
 benne továbbá rajzó eszközök, író-tábláts-
 kák, írásmustrák 's több effélék.

Legnagyobb figyelmetességet érdemelnek az ehez tartozó Nyelvtanító 's Tudománykezdő (Elementaris) könyvetskék. Ezek Magyarul, Németül, Frantziául, 's Deákul külön külön nyomtatva, ugyan azon dolgokat teljes öszveegyezésben adják elő. Ezek azok, a' mellyekből a' gyermek nemcsak a' maga nyelvét 's annak helyesírását, (a' nélkül hogy még írni tudna), továbbá, a' Német, Frantzia, 's Deák Nyelvet tudományosan tanulhatja; hanem egyszersmind külömbféle tudománybeli hasznos esmereteket is szerez magának.

Ezen könyvetskék Foglalatja Szakaszoként ez:

Az I-ső Szakaszban vannak ezek:

1-ször. Példák, Mondások, Kérdések és Feleletek, mellyekből a' gyermek először is a' maga anyai nyelvét tudományosan megtanulhatja. Mind ezek úgy vannak öszveszerkeztetve, hogy ezekben, a) a' Grammatika rendje szerént, minden nemű szók változtatható végzeteik 's öszvetételeik előfordúlnak, b) a' tárgyak tanítók és gyönyörködtetők. Illyenek, p. o. külömbféle mesteremberek szerszámaiknak, műszereiknek, készítményjeiknek, 's a' t. leírások; a' terméseknek, mellyekből dolgoznak, honnan származások, 's a' t.

2. A' közönséges Életben előforduló dolgoknak leírása, 's megmagyarázása, több Részekben.

3. Bézézető készületek a' Földleírásra és Históriára.

4. A' Természeti Históriának Rövid Előadása.

5. A' Földleírás Esmérete. Különösen, Magyar Ország Rövid Földleírása.

6. A' Közönséges História Esméretének Első Kezdeté.

Mind ezek, külön könyvetskékben, a' feljebb említett négy nyelven vannak.

A' 2-dik Szakaszban vannak:

Négy oszlopban négy nyelven, mind

azok a' szók, a' mellyek a' Leírásokban előfordúlnak 's ugyan azon rendel.

A' 3 dik szakasz tsupán tsak kérdéseket foglal magában, mellyek az I-ső Szakasz előadására tétethetnek, 's azokat egészen kimerítik. Ezek is négy nyelven és külön külön vannak.

Ezekhez járul négy Tábla, mellyek közül mindenik, egy egy Nyelvnek Grammatikai egész Öszveszerkeztetését terjeszti elő. Ezen Tábláknak a' gyermek, mindjárt a' maga anyai nyelve példák által való tanulása közben felette nagy hasznát veheti.

Hogy kellessék már a' Gyermekek ezen könyvek 's a' Tanító Alkotmány segítségével, egyszerre több Nyelvekre tanítás közben, foglalatostkodtatni; azt a' feljebb említett Útmutatás bőven előadja.

Ezen tanító alkotmány hasznos voltát azzal lehetne leginkább világosítunk, ha itt egyszersmind a' tanítás módját is előadhatnók; de arra ezen Jelentésben ki nem terjeszkedhetünk. Elégnek tartjuk tehát tsak ezeket említeni; hogy e' szerént a' gyermek, szüntelen gyakorlásában lévén a' szedés által véghezmenő nyomtatott előadásnak, mind a' maga nyelve, mind a' több nyelveknek, mellyeket ezen módon tanul, helyes írásához sokkal hamarabb és tökéletesebben hozzá szokik, mint ha írni tudna. Melly nagy nyereség pedig az is, hogy így a' gyermeket nem szükség mindjárt gyenge korában, testi épségének kotskáztatásával, az írás tanulásra kényszeríteni; a' mit így később, ha már rajzolgatni is tud, sokkal könnyebben és jobban tanul. Továbbá: hogy ezen tanítás módja a' gyermek elméjének élesítésére 's emlékezetének erősítésére felette sokat tesz, 's ötet több nyelveknek is könnyen való megtanulására alkalmatossá teszi.

Ezeket előre botsátván, a' Szüléknek és Nevelőknek jelenteni, hogy ezen Tanító Alkotmányt, itt Bétsben nálam alábbirt-

nál a' hozzá tartozó könyvekkel 's a' tanításbeli útmutatással együtt meg lehet szerezni. Az ára könyvekkel együtt 16 for. Conv. Pénzben. Nem feleslegvaló itt azt is megjegyezni, hogy egy ilyen Külföldi Készületnek az ára két ennyinél is több, holott mellette a' Tanításbeli Útmutatásnál egyéb könyv nints, és tsak két Nyelv tanulására szolgálhat. Én pedig az alkotmánynak külső szerkeztetésén, sok próbatételek után, szembetűnő javítást is tettem, hogy azt a' gyermek egy könnyen el ne ronthassa, a' mit a' Külföldi Alkotmányban tetemes hibának találtam.

Tsak az teheti ezen Tanító Készületet a' kitett áron megszerezhetővé, hogy annak Alkotmányja egyszerre nagy számmal készítettik. Minthogy t. i. itt Bétsben, minekelőtte még e' felől jelentést tettem volna, egyedül több Nevelők ajánlása útján, kik szándékomat tudták, 's nálam több illy kész Alkotmányt láttak, már számos vevők jelentették magokat; meghatározott alkura léptem a' mivészekkel.

Ehez képest, mivel a' hozzá tartozó és sajtó alá adandó kész könyvek nyomtatványjainak számát előre 's rövid idő alatt megtudnom szükséges; mind azokat a' Szüléket és Nevelőket, kik ezen Tanító Készületeket megszerezni kívánják, szívesen kérem, hogy ez eránt rendeléseiket hozzám útasítandó, a' postán előre megváltott leveleik által (Franco), November végéig megtenni méltóztassanak. A' honnan a' pénz vagy alkalmatosság vagy Poste szekér által addig vagy elébb is feljöhet, oda a' feljebb leírt Betűszedő Alkotmány, a' mellette lévő Tanításbeli Útmutatással együtt, a' pénz vétele után egynehány nappal mindjárt leküldetik, mellynek addig is hasznát vehetni, míg a' Tanító könyvek, a' jövő Januárius elejire elkészülvén, mindenüvé leszállíthatnak.

A' kik azt kívánják, hogy itt Megbizottjok nem lévén, a' Készületet magam küldjem le; azok az ehez szükséges láda és idevaló vám költségére egy ezüst forintaltöb- bet küldeni ne terheltessenek. A' honnan pedig a' pénzt November végére fel nem lehetne küldeni, legalább postán méltóztassanak szándékjokról tudósítani, hogy a' nyomtatandó Könyvek és Grammatikai Táblák megkívántató számát ahozképpent meghatározhasam. Ezen készületek és könyvek mindenhova tsak a' pénz felküldetése után szállíthatnak le.

Mind ezeket a' Leányok házi nevelésében is lehet három Nyelv tanítására fordítani.

Itt vagynak a' Magyar, Frantzia, Deák és Német betűk formájának mustrái, mellyek az Alkotmány rekeszeiben a' kiszedésre találatnak:

Okos Nevelés éshelyes
Tanítás adják meg az
embernek valódi méltóságát.

Eine vernünftige Erziehung und ein zweckmäßiger Unterricht verschaffen dem Menschen wahre Würde.

Bétsben Nov. 2-dikán' 1826.

Marton József
Professor.

Auf der Landstraße in der Gemeindegasse Nro. 65.